

Notitie

Opdrachtgever: H. Baas, Gemeente Zoetermeer
Auteur: G. Bakker & M.A.J. Grutters
Betreft: UPDATE quick scan terrein Olof Palmelaan,
Zoetermeer
Projectnummer: 1079a
Datum: 6 oktober 2017
Status: DEFINITIEF

Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

In verband met het de geplande bouw van een Islamitisch Cultureel Centrum aan de Olof Palmelaan in Zoetermeer en de daarmee samenhangende bestemmingsplanwijziging, heeft Bureau Stadsnatuur in 2014 een quick scan uitgevoerd ten behoeve van beschermde flora en fauna. De planlocatie, gelegen in de wijk Oosterheem, wordt in Figuur 1 weergegeven. Anno 2017 is het wettelijk kader veranderd van Flora- en faunawet naar Wet natuurbescherming (Wnb). In de Bijlage is hieromtrent nadere informatie te vinden. Daarop kan worden aangevuld dat de Gemeente Zoetermeer een eigen biodiversiteitsbeleid kent waarmee het voorkomen van bijzondere natuurwaarden extra zwaar wordt gewogen. Om deze redenen, en om te kijken of er nieuwe bevindingen zijn ten opzichte van de situatie in 2014, wordt in deze notitie een actualisatie gegeven met betrekking tot aanwezigheid van beschermde natuurwaarden en hoe daar mee omgegaan dient te worden in het licht van de plannen.

Figuur 1. Plangebied (rode lijn) aan de Olof Palmelaan.

Methodiek

In de ochtend van 20 februari 2014 is het terrein bezocht door een ecooloog. Hierbij is gekeken wat de potentiële functionaliteiten van het terrein zijn voor alle soorten die jaarrond beschermd zijn en waarvoor bij

ruimtelijke ontwikkeling moet worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode, of waarvoor een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet was vereist indien aan deze ontwikkeling versturende effecten zijn verbonden. Het betrof soorten opgenomen in tabel 3 van de Flora & faunawet en een aantal vogelsoorten. Voor soorten uit tabel 1 gold een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, dit gold ook voor soorten uit tabel 2 wanneer gebruik wordt gemaakt van een goedgekeurde gedragscode.

Daarnaast is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens van flora en fauna uit de Nationale Database Flora & Fauna (NDFF), diverse verspreidingsatlassen en eerdere inventarisatiegegevens verzameld door bSR.

In het kader van een actualisatie is het terrein op 18 mei 2017 opnieuw bekeken. Daarbij zijn geen wezenlijke veranderingen geconstateerd in inrichting en beheer. Hieronder wordt per soortgroep aangegeven of er wijzigingen in de bevindingen zijn opgetreden naar aanleiding van dit bezoek en welke vigerende wetgeving op de gevonden soorten van toepassing is.

Resultaten

Vogels

Voor soorten met jaarrond beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen zijn geen mogelijkheden tot nestelen aanwezig in het terrein. Er staan geen bomen of gebouwen in het terrein, waardoor uit Zoetermeer bekende jaarrond beschermde soorten als Huismus *Passer domesticus*, Gierzwaluw *Apus apus* en roofvogels als Sperwer *Accipiter nisus* er niet te verwachten zijn. Wel bieden watergang en oever nestelgelegenheid voor water- en rietvogels. In de rietvegetatie zijn in het broedseizoen nesten te verwachten van soorten als Meerkoet *Fulica atra*, Fuut *Podiceps christatus* en Wilde eend *Anas platyrhynchos*. In de rietkraag zelf kunnen vogels als Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* en Kleine karekiet *Acrocephalus scirpaceus* broeden. Nesten van deze soorten zijn enkel gedurende hun broedseizoen beschermd.

Figuur 2. Watergang en rietoevers in het plangebied in 2014. Rechts van de watergang het gebouw van de brandweer.

Van de vogelsoorten van de Rode Lijst komt met name Patrijs *Perdix perdix* verspreid voor in de omgeving. Dit is een soort van kleinschalig agrarisch gebied die hier nog stand houdt op enkele braakliggende terreinen. Het plangebied is voor deze soort niet van belang als leefgebied vanwege de beperkte oppervlakte en het relatief intensieve maai-beheer.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor vogels blijven ongewijzigd van kracht.

Zoogdieren

Vanwege afwezigheid van bomen of bebouwing zijn verblijfplaatsen van vleermuizen niet te verwachten. Mogelijk foerageren vleermuizen boven de watergang. Van een aantal soorten is bekend dat deze in de nabije omgeving van het plangebied voorkomen, waaronder Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* en Watervleermuis *Myotis daubentonii* (Mostert & Bakker 2010). Deze soorten foerageren hebben een voorkeur voor beschut gelegen wateren. Mogelijk zijn ze ook aanwezig in het plangebied, maar dit zal zeker geen belangrijk onderdeel vormen van hun foerageergebied gezien de beperkte oppervlakte aan water of ander insectenrijk terrein. De bredere watergang aan de noordwestkant van de Olof Palmelaan maakt deel uit van een langer stelsel door Oosterheem richting het van Tuyllpark en is mogelijk een vliegroute voor vleermuizen (Mostert & Bakker 2010). Deze ligt langs het deel van de Olof Palmelaan dat vanaf de rotonde naar het zuidwesten aftakt en is aan de zijde van het plangebied geflankeerd door straatverlichting. Verlichting in het plangebied zal daarom naar verwachting niet zorgen voor extra lichtverstoring voor vleermuizen boven deze watergang.

Van de grondgebonden zoogdieren komen de strikt beschermde Waterspitsmuis *Neomys fodiens* (voorheen Ffwet tabel 3, thans Wnb artikel 3.10) en Noordse woelmuis *Microtus oeconomus* (voorheen Ffwet tabel 3, thans Wnb artikel 3.5) voor in westelijk Zuid-Holland. Beide soorten zijn echter niet vastgesteld in Zoetermeer (Mostert & Bakker 2010, Mostert 2011) en de biotoop in het plangebied is voor deze soorten verre van optimaal.

Algemene beschermde soorten (voorheen Ffwet tabel 1) die in het plangebied voor kunnen komen zijn onder andere Huisspitsmuis *Crocidura russula*, Bosmuis *Apodemus sylvaticus*, Konijn *Oryctolagus cuniculus* en Egel *Erinaceus europaeus*.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor zoogdieren blijven ongewijzigd van kracht. Vleermuizen, Waterspitsmuis en Noordse woelmuis hebben ook onder de Wnb een strikt beschermde status; voor de overige genoemde soorten geldt in de provincie Zuid-Holland wederom een vrijstelling.

Insecten

De enige middels de Flora- en faunawet strenger beschermde libellensoort die in de omgeving voorkomt is de Groene glazenmaker *Aeshna viridis*. Deze komt zeldzaam voor in het veenweidegebied van Zuid-Holland en is niet te verwachten in het plangebied, omdat hier geschikte voortplantingswateren met de waterplant Krabbenscheer *Stratiotes aloides* ontbreken. Libellensoorten van de huidige Rode Lijst (Termaat & Kalkman 2011) zijn niet bekend uit de omgeving.

Populaties van beschermde vlindersoorten zijn niet te verwachten in Zoetermeer, enkel de Rouwmantel *Nymphalis antiopa* zou Zoetermeer in invasiejaren kunnen bereiken (Bakker, Andeweg & Grutters 2007). Het plangebied vormt echter geen leefgebied voor deze soort.

Het voorkomen van een aantal vlindersoorten van de Rode lijst is bekend uit de omgeving van het plangebied (data NDFF). Van de dagvlinders komt het Bruin blauwtje *Aricia agestis* voor. Deze is als gevoelig opgenomen op de Rode Lijst (Van Swaay 2006). Het leefgebied wordt gevormd door korte (pionier)vegetatie waar de waardplant Reigersbek *Erodium cicutarium* of Zachte ooievaarsbek *Geranium molle* groeit, afgewisseld met open grond. In de omgeving van het plangebied is dit vooral aanwezig vanwege grootschalig grondverzet in het kader van woningbouw. Mogelijk komen waardplanten van deze soort in het plangebied voor. Het gras hier leek echter frequenter gemaaid dan op veel braakliggende terreinen in de omgeving, waardoor de omgeving veel meer mogelijkheden lijkt te bieden voor deze soort.

Overige insecten met een beschermde of bedreigde status zijn niet bekend uit de directe omgeving van het plangebied en deze zijn hier ook niet te verwachten.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor insecten blijven ongewijzigd van kracht.

Amfibieën

De Rugstreeppad is een strikt beschermde soort (voorheen Ffwet tabel 3, thans Wnb artikel 3.5) die in de directe omgeving van het plangebied voorkomt (Bakker 2012b). Deze soort leeft op zandige terreinen en wordt in de regio regelmatig aangetroffen bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken. Hij gebruikt allerlei ondiepe, snel opwarmende watertjes als voortplantingsgebied. Het is een pionier die snel geschikt geworden gebieden kan vinden. Wanneer er bij werkzaamheden plassen op het terrein verschijnen is het zeker niet ondenkbaar dat Rugstreeppad zich vestigt. De oevers van de huidige watergang is over de hele lengte begroeid en daarom niet geschikt voor Rugstreeppad, die kale oeverzones prefereert.

Andere soorten van Wnb artikel 3.5 of 3.10 worden op basis van hun biotoopvoorkeur niet verwacht en zijn ook niet bekend uit de nabije omgeving van het plangebied. Wel zijn verschillende amfibieën van het plangebied te verwachten waarvoor een vrijstelling geldt in Zuid-Holland. Zo wordt de watergang mogelijk gebruikt als voortplantingsplaats door Bruine Kikker *Rana temporaria*, Groene kikker *Rana klepton esculenta*, Kleine watersalamander *Lissotriton vulgaris* en Gewone pad *Bufo bufo*.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor amfibieën blijven ongewijzigd van kracht.

Flora

Een voorheen strikt beschermde soort die in natte oeverzones aangetroffen wordt in Zoetermeer is Rietorchis *Dactylorhiza majalis* subsp. *Praetermissa*; onder de Wnb is deze soort echter niet meer strikt beschermd. In het kader van Zoetermeers biodiversiteitsbeleid dienen groeiplaatsen wel zoveel mogelijk te worden ontzien. De groeiplaatsen staan meestal onder invloed van kwel. De oever in het plangebied lijkt in dit opzicht ongeschikt, mede gezien de tot hoog op de oever groeiende rietkraag.

Verschillende andere soorten die voorheen vielen onder Ffwet tabel 2 zijn bekend uit de omgeving van het plangebied, maar vinden geen geschikte biotoop binnen het plangebied. Dit zijn onder andere Stijf hardgras *Catapodium rigidum*, Hondskruid *Anacamptis pyramidalis* en Gele helmblom *Pseudofumaria lutea*. Ook andere voorheen beschermde soorten van tabel 2 of 3 worden niet verwacht.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor flora blijven ongewijzigd van kracht. Er zijn geen plantensoorten aanwezig die onder de Wnb beschermd zijn (en dat onder de Ffwet nog niet waren).

Figuur 3. Het plangebied in 2014, gelegen tussen scheidingssloot met brandweerterrein (links) en Olof Palmelaan (rechts).

Vissen

In de watergang zijn de voorheen beschermde vissoorten Bittervoorn *Rhodeus amarus* en Kleine modderkruiper *Cobitis taenia* te verwachten. De eerstgenoemde soort bleek de talrijkste vissoort bij een recente bemonstering van watergangen in Palenstein (Bakker 2012a). Kleine modderkruiper lijkt verspreid over de gemeente voor te komen. Deze soort houdt van vegetatierijke wateren met een minerale bodem. Hoewel de watergang in het plangebied niet optimaal lijkt kunnen dieren van aangrenzende sloten het plangebied bereiken.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor vissen blijven ongewijzigd van kracht. De soorten in kwestie zijn onder de Wnb echter niet meer strikt beschermd. Het betekent dat ten aanzien van alle vissoorten in het water de zorgplicht van toepassing is en het beste gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Overige groepen

Enkele aan water gevonden beschermde soorten komen in de omgeving van Zoetermeer voor. In het plangebied zijn deze niet te verwachten. Zo is de ook onder de Wnb strikt beschermde slakkensoort Platte schijfhoren *Anisus vorticulus* gebonden aan vegetatierijke, schone wateren. De Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* leeft vooral in veensloten met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. In Zoetermeer is deze soort nimmer aangetroffen. Ook Ringslang *Natrix helvetica* wordt niet op de planlocatie verwacht, deze soort komt niet voor in de droogmakerijen ten oosten van Gouda, waarin het plangebied is gesitueerd.

UPDATE 2017: de bevindingen ten aanzien van de functionaliteit van het plangebied voor vertegenwoordigers van overige soortgroepen blijven ongewijzigd van kracht.

Conclusies

- Strikt beschermde soorten waren en zijn niet in het plangebied aanwezig.
- Er dient voorkomen te worden dat bij werkzaamheden water op het terrein blijft staan in bijvoorbeeld wielsporen, omdat dit aanwezigheid van Rugstreeppad in de hand kan werken.
- Een mogelijke vliegroute van vleermuizen bevindt zich op de grens van het plangebied. Wanneer deze watergang wordt beschenen door felle lampen, (deels) wordt gedempt, of anderszins wordt aangetast, is er een kleine kans op functionaliteitsverlies voor vleermuizen.
UPDATE 2017: Nader onderzoek naar de functionaliteit voor vleermuizen van de sloot in kwestie wordt echter niet nodig geacht omdat, gelet op de huidige inrichting van het gebied, de kans op een voor een vleermuispopulatie essentiële functie, op voorhand nihil wordt geacht.
- Wanneer in het kader van de werkzaamheden watergangen worden gedempt of afgedamd en vissen verstoord kunnen worden dienen mitigerende maatregelen te worden genomen.
UPDATE 2017: nader onderzoek naar Bittervoorn en Kleine modderkruiper is onder de Wnb niet meer noodzakelijk. Algemeen geldende mitigerende maatregelen om vissterfte te voorkomen volstaan.
- Verstoring van broedende vogels, hun in gebruik zijnde nesten, eieren of nog niet vliegvlugge jongen is wettelijk verboden. Om dit te voorkomen moet bij voorkeur buiten het broedseizoen gewerkt. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot september. Wanneer dit niet mogelijk is moet het terrein ongeschikt gemaakt worden voor broedende vogels door de oevervegetatie te verwijderen vóórdat zich vogels hebben gevestigd.

Aanbevelingen

- Met het oog op aanwezige vleermuizen is het altijd raadzaam om te voorkomen dat licht onnodig uitstraalt naar de omgeving.
- Voer, in geval van werkzaamheden in de periode maart t/m augustus vóór aanvang van werkzaamheden aan de oever een inspectie uit om er zeker van te zijn dat er geen broedende vogels meer aanwezig zijn.
- Volg bij het dempen van (delen van) de watergang de vigerende gedragscode flora & fauna van de Gemeente Zoetermeer; zie: https://www.zoetermeer.nl/bestuur/beleid-openbare-ruimte/47252/item/flora-en-faunawet_24931.html/

Literatuur

- Bakker, G. 2012a. Inventarisatie beschermde natuurwaarden Palenstein, Zoetermeer. bSR-notitie 0827. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Bakker, G. 2012b. Rugstreeppadden Oosterheem. bSR-notitie 0831. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Bakker, G., R.W.G. Andeweg & M.A.J. Grutters. 2007. Beschermde en bedreigde flora en fauna gemeente Zoetermeer. bSR-rapport 85. 196 pp. bSR ecologisch advies, Rotterdam.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Floron 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse flora. Stichting Floron, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EZ.
- Mostert, K. & G. Bakker. 2010. Vleermuizen in Zoetermeer - samenvattend rapport 2004-2010. bSR-rapport 156. bureau Stadsnatuur Rotterdam, Rotterdam, in samenwerking met Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Den Haag.
- Mostert, K. 2011. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.
- Reemer, M. 2012. Basisrapport Rode Lijst Sprinkhanen en krekels. Rapport EIS2012-03, EIS-Nederland, Leiden.
- Swaay, C.A.M. van. 2006. Basisrapport Rode Lijst Dagvlinders. Rapportnummer VS2006.002. De Vlinderstichting, Wageningen.
- Termaat, T. & V. J. Kalkman. 2011. Basisrapport Rode Lijst Libellen volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Rapport VS2011.015, De Vlinderstichting, Wageningen.

Bijlage – Wet natuurbescherming

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huispijpmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermdere andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)'). Voor de verordening, zie: <http://bit.ly/2n5cKWP>

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de beleidsregel, zie: <http://bit.ly/2ml3pMk>

6. Vogelsoorten met een (potentieel) ongunstige staat van instandhouding in Zuid-Holland (artikel 3.1)

Naar aanleiding van artikel 3.1 lid 5 heeft Bureau Stadsnatuur een lijst opgesteld van vogelsoorten waarbij verstoring van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding in Zuid-Holland. Het betreft soorten die als broedvogel in de provincie voorkomen en waarvoor onder de Flora- en faunawet reeds een jaarronde bescherming van nestlocaties en vaste rustplaatsen gold (de onder de Flora- en faunawet als 'categorie 1 t/m

4' gekwalificeerde soorten), aangevuld met soorten die op basis van actuele gegevens van Sovon een ongunstige staat van instandhouding kennen (de voorheen als 'categorie 5' gekwalificeerde soorten met een negatieve populatietrend en/of een kleine, kwetsbare populatie) en waarvoor derhalve gemitigeerd of gecompenseerd zou moeten worden in geval van conflicterende ruimtelijke ontwikkeling en beheer. Deze lijst is niet uitputtend en kan naar aanleiding van ontwikkelingen in de toekomst worden gewijzigd op basis van ecologisch zwaarwegende omstandigheden, zoals veranderingen in populatie-omvang of areaal van een soort. Het effect van de ingreep op de instandhouding van de soort is uiteindelijk leidend in de afweging of sprake is van een beschermde (en daarmee ontheffingsplichtige) situatie. Het gaat om de volgende 85 soorten:

Appelvink	Groene specht	Krooneend	Roerdomp	Tureluur
Baardmannetje	Grote gele kwikstaart	Kwak	Roek	Veldleeuwerik
Blauwe reiger	Grote karekiet	Kwartelkoning	Scholekster	Velduil
Boerenzwaluw	Grote mantelmeeuw	Kleine zilvreiger	Slechtvalk	Visdief
Bontbekplevier	Grutto	Lepelaar	Slobeend	Waterral
Boomvalk	Havik	Matkop	Snor	Watersnip
Bosuil	Huismus	Middelste zaagbek	Sperwer	Wielewaal
Bruine kiekendief	Huiszwaluw	Noordse stern	Spotvogel	Wilde eend
Buizerd	Grote zilvreiger	Nachtegaal	Spreeuw	Wintertaling
Dwergstern	Ijsvogel	Oeverzwaluw	Sprinkhaanzanger	Woudaap
Eider	Kerkuil	Ooievaar	Steenuil	Wulp
Gele Kwikstaart	Kievit	Patrijs	Steltkluit	Zomertaling
Gierzwaluw	Kleine bonte specht	Porseleinhoen	Stormmeeuw	Zomertortel
Goudvink	Kleine plevier	Purperreiger	Strandplevier	Zilvermeeuw
Graspieper	Kluut	Raaf	Tafeleend	Zwarte roodstaart
Gauwe Klauwier	Kneu	Ransuil	Tapuit	Zwarte stern
Gauwe vliegenvanger	Koekoek	Ringmus	Torenvalk	Zwartkopmeeuw

7. Beschermde habitatrictlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenknolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinvis
Platte schijfhoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfin
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinvis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreeppad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Potvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

8. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: *verspreidingsatlas.nl*):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis
Brede wolfsmelk	Knolspirea	Stijve wolfsmelk	Boommarter	

Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn
Glad biggenkruid	Ruw pazelzaad	Grote vos	Gewone zeehond

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos	

9. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnachtsorchis	Wilde Weite
------------------------	------------	--------------	----------------	------------------	-------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

10. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en versterking van planten en dieren moet worden voorkomen.

11. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

12. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met

inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

13. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/categorie/product/7-ontheffingverlening-soorten.html>

14. Gedragcodes

Gedragcodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragcodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragcodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragcode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

15. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/vergunningen-en-meldingen/groene-handhaving>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85

mail: meldingFfwet@ozhz.nl

website: <http://www.natuurzuidholland.nl/contact/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Afdeling Toezicht en Handhaving
Postbus 550
3300 AN Dordrecht